

Bygga i kulturmiljö

Munkedals kommun

Munkedals hamn

MUNKEDALS HAMN

- djuphamnsläge vid Gullmarn från decennierna kring 1900-talet

Munkedals hamn kallar vi idag bebyggelsen kring kommunens bästa och enda egentliga hamnläge. Hamnens historia hänger mycket nära samman med brukets. På 1800-talet transporterades varor från bruket med häst och vagn till Saltkällans hamnplats, på andra sidan Örekilsälven, varifrån de fraktades vidare med båt. 1894-95 anlade bruket en smalspårig järnväg mellan bruket och Munkedals hamn och en kajanläggning byggdes. Bolagets eget ångfartyg "Munkedal", som från 1896 upprätthöll förbindelse till Göteborg, fraktade förutom papper även post och passagerare.

Järnvägen till Munkedals hamn hade sin blomstringstid på 1930-talet, då inte mindre än fyra ånglok och ett femtiotal vagnar stod för transportererna. Tillgängligheten för större, djupgående fartyg förbättrades på 1940-talet genom omfattande muddringsarbeten.

Efter andra världskriget vände utvecklingen för Munkedals hamn och järnväg i takt med att bilismen utvecklades. Järnvägstrafiken upphörde på 1970-talet men spåret finns kvar av beredskapskäl och fungerar idag som museijärnväg.

Bostadsbebyggelsen i området är av blandad karaktär, men relativt enkel egnahemsbebyggelse från 1900-1940 överväger något.

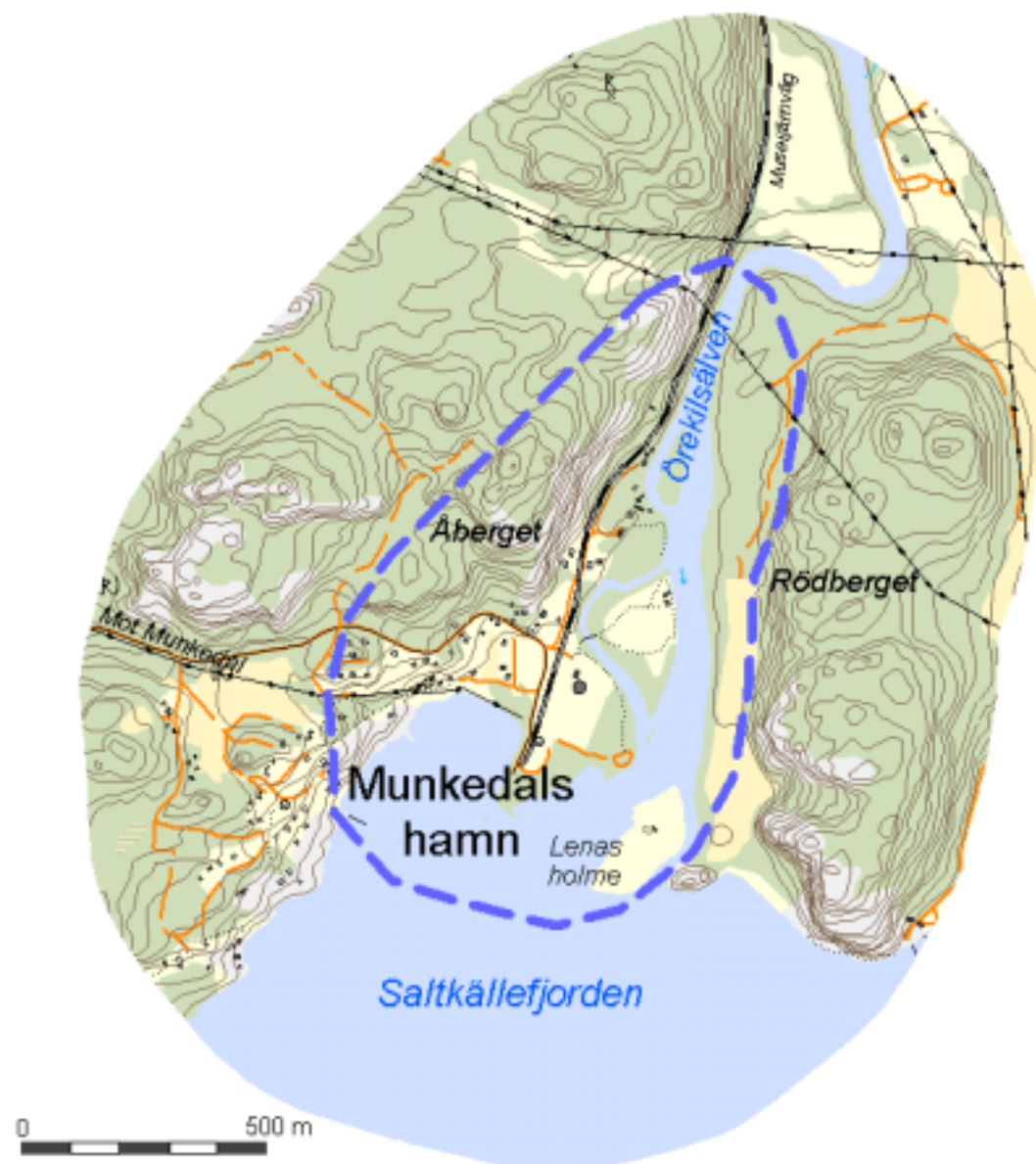
Varför och hur?

Munkedals hamn är en av de miljöer som är utpekade som värdefulla i kommunens kulturminnesvårdsprogram. Det är en plats med traditioner där kulturvärdena idag är knutna till områdets funktion som en ändstation för Munkedals järnväg. Även om mycket av områdets hamnkaraktär har gått förlorad är egnahemstraditionen, husens gruppering samt enstaka byggnader och anläggningar viktiga för miljön.

Bebyggelse väster om hamnen

Detta kartutsnitt visar hur den miljö är avgränsad som är utpekad som kulturhistoriskt värdefull i kommunens kulturminnesvårdsprogram från 1995

SE DIG OM I LANDSKAPET

När du ska bygga nytt, om eller till - se dig omkring, hur fint och naturligt man av tradition har anpassat sig till naturens och landskapets förutsättningar.

Karaktäristiskt för Munkedals hamn är den till stora delar branta terrängen och förhållandet till fjorden med utblickar över det storslagna landskapet. Terrängen och utsiktsförhållanden har utnyttjats vid utformning av hus och tomtmark.

Miljön är en helhet och det är därför viktigt att inte bara planera hur bostadshuset på en fastighet ska utformas, utan även hur tillfartsväg, uthus, trädgård och uteplatser ska se ut.

Byggnadstradition

Munkedals hamn har sin särskilda karaktär där ljusa fasader är något av ett särdrag. Bebyggelsen är som helhet ganska traditionell men inrymmer många olika hustyper.

Äldre hus är byggda med de traditionella byggnadsmaterialen - sten i sockeln, träpanel på fasaderna och tegelpannor på taket. Bostadshusen brukar vara väl placerade i terrängen, ofta så att man får bra källarutrymmen. Utmed bohuskusten är det s k dubbelhuset vanligt och kan vid nybyggnad vara en hustyp att utgå från. Det har en storlek och planlösning som mycket väl går att anpassa till ett modernt boende - oavsett om det handlar om ny- eller ombyggnad. Dubbelhusen har fina proportioner och rumssamband. De går att komplettera med tillbyggnader som mindre verandor och förstugor.

Helhet

Säkert vill du att ditt hus ska vara vackert och passa ihop med omgivande bebyggelse. Fundera över vilka kvalitéer huset har eller är tänkt att få innan du bestämmer dig för hur din om- eller nybyggnad ska bli. Försök att i möjligaste mån ta tillvara de värden som finns. Utformning av detaljer, allt ifrån sockel till skorsten, är viktigt för helheten. Ett varsamt underhåll av boningshus och andra byggnader betyder också mycket.

ANSVARET ÄR DITT

Om ditt hus är beläget i detta område är det en hel del du får göra utan att söka bygglov. Du får bland annat:

- Bygga till ditt bostadshus, med max 25 % av det befintliga husets byggnadsyta (dock max 50 m²)
- Byta fasadmateriäl och fönster
- Måla om fasader
- Bygga friggebod om max 15 m²
- Uppföra en komplementbyggnad som carport, förråd, växthus m m, om de inte förtar intrycket av huvudbyggnaden.

Det kan i vissa fall krävas tillstånd från andra myndigheter och tänk på att du alltid behöver grannens medgivande om du vill bygga närmare tomtgränsen än 4,5 meter. Ändringar av befintlig byggnad ska göras med varsamhet så att dess karaktär bibehålls. För att bygga ett nytt bostadshus behöver du söka bygglov hos kommunens miljö- och byggnämnd. Du behöver också bygglov för ändrad användning, större tillbyggnad m m. Ta alltid kontakt med kommunen för att informera dig om vad som gäller!

Det är ditt ansvar att försöka se till att det du gör smälter bra in i landskapet, ser vackert ut och inte sänker värdet på den kulturmiljö du bor i - vårt gemensamma kulturarv. Det viktigaste är att man tänker efter före och använder sina pengar och egna och andras kunskaper på rätt sätt. Dra dig inte för att kontakta någon med specialkunskaper på området, det finns goda råd att få på nära håll - helt gratis!

VÅRT MUNKEDAL

Kommunen har en mycket variationsrik kulturmiljö med spår ända från 8000 f Kr fram till idag. Här finns allt från vackra, anrika herrgårdsmiljöer och storslagna kulturlandskap, till mindre kända men ändå mycket betydelsefulla torpmiljöer i skogslandskapet.

I denna folder kan du läsa mer om Munkedals hamn vid Gullmarn, som är en av dessa pärlor.

Kontakta oss

På kommunens miljö- och byggavdelning kan du få hjälp med vad som gäller vid bygglov och du kan även få råd om hur du ska tänka när du står inför ett byggprojekt.

Munkedals kommun

Miljö- och byggförvaltningen

455 80 Munkedal

e-post: munkedal.kommun@munkedal.se

tel: 0524-18000

fax: 0524-18110

En innehållsrik hemsida www.munkedal.se

Besök kommunens hemsida där motsvarande informationsblad för andra kulturmiljöer finns att läsa. På hemsidan kan du också studera fördjupad översiktsplan för Munkedal-Tungenäset samt kommunens översiktsplan, ÖP 2001, där frågor kring natur- och kulturmiljövård är en viktig del. Kulturminnesvårdsprogrammet finns tillgängligt på kommunkontoret.

Kunskap om bohuslänsk byggnadstradition

På Bohusläns museum arbetar människor med kunskaper om hur man kan gå tillväga för att anpassa om- och tillbyggnader till den lokala byggnadstraditionen. Här finns också en samlad kunskap om äldre byggnadstekniker, traditionella färger och material.

Bohusläns museum

Box 403

451 19 Uddevalla

e-post: museum@bohusmus.se

tel: 0522-656500

fax: 0522-656505

hemsida: www.bohusmus.se

Lokalt tänkande och kunskap med rötter

“Man ska inte gå över ån efter vatten” är ett gammalt klokt ordstäv. I din bygd finns människor som är särskilt intresserade av frågor kring bygdens utveckling och historia.

Munkedals hembygdsförening

tel: 0524-10180

kontaktperson: Yngve Carlsson, 0524-71019

